

Стаття надійшла до редакції 19.05.2024 р.

Перевірено на плагіат 21.05.2024 р.

унікальність – 99.29%

<https://doi.org/10.17721/StudLing2024.24.128-137>

УДК 81'374.4:37.013.42:61

КЛІПОВЕ МИСЛЕННЯ ЯК ДИДАКТИЧНИЙ ВИКЛИК У КОНТЕКСТІ ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ-МЕДИКАМ

Ніна Анатоліївна Черненко, nina.tchernenko@gmail.com

канд. філол. н., доцент

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

У статті аналізуються сутнісні особливості кліпового мислення як реалії сучасної освіти, виявлено негативні аспекти такого типу сприйняття та обробки інформації, зумовлені його фрагментарністю, а також деякі переваги у порівнянні з понятійним мисленням. З'ясовано, що кліпове мислення як когнітивна ознака сучасної студентської молоді безпосереднім чином відображається на пізнавальній діяльності студентів-медиків при вивченні латинської мови. Як відомо, методика викладання мов у сучасному світі постійно еволюціонує, пристосовуючись до стрімкого та динамічного розвитку технологічних та інформаційних реалій. Глобалізація та розвиток цифрових технологій безпосереднім чином впливають на систему освіти. Відтак, багато методів навчання або зникають як неефективні у сучасних реаліях, або ж трансформуються, пристосовуючись до динамічних змін освітнього простору. У статті проаналізовано історію традиції викладання латинської мови в країнах Європи та в Україні, а також здійснено пошук оптимальних методичних прийомів, котрі б виявилися ефективним доповненням традиційної методики вивчення латинської мови. Базуючись на матеріалі теоретичних та емпіричних даних за допомогою описового, аналітичного методу, синтезу та порівняння, методу організованого спостереження з'ясовано, що традиційний граматико-перекладний метод вивчення латини може бути успішно доповненим методами віртуального інтерактивного навчання, котрі допомагають подолати когнітивні труднощі, зумовлені особливостями кліпового сприйняття інформації, такі як проблеми з концентрацією уваги та запам'ятовуванням граматичного і лексичного матеріалу. Пропонується використання інтерактивних додатків, котрі дозволяють полегшити засвоєння навчальної інформації, у тому числі за рахунок гейміфікації навчання.

Ключові слова: *кліпове мислення, метод, понятійне мислення, інтерактивність.*

CLIP THINKING AS A DIDACTIC CHALLENGE IN THE CONTEXT OF TEACHING LATIN TO MEDICAL STUDENTS

Nina Anatoliyivna Chernenko, nina.tchernenko@gmail.com

Ph.D in Philology, Associate Prof.

Bogomolets National Medical University

The article examines the key features of clip thinking in modern education, highlighting its negative aspects, such as fragmentation in perception and information processing, as well as its advantages over conceptual thinking. It has been found that clip thinking, as a cognitive trait of contemporary students, significantly affects the mental activities of medical students studying Latin. The methodology of language teaching is constantly evolving, adapting to the rapid development of technology and information.

The article traces the history of teaching Latin in European countries and Ukraine, seeking optimal methodological techniques to enhance traditional Latin study methods. Through theoretical and empirical research using descriptive, analytical methods, synthesis, comparison, and organized observation, it has been found that the traditional grammar-translation method for studying Latin can be effectively supplemented with virtual interactive learning methods. These methods address cognitive challenges associated with clip thinking, such as issues with attention and memorizing grammatical and lexical material. The use of interactive applications, including gamification, is proposed to facilitate the assimilation of educational information.

Keywords: *clip thinking, method, conceptual thinking, interactivity.*

Значення латинської мови для європейської та й загалом світової культури важко переоцінити. Саме латина стала джерелом не лише новітніх європейських мов, а й мовою, котра упродовж століть детермінувала світоглядні пошуки, науковий та мистецький поступ Європи. У більшості країн Європи, починаючи від пізньої античності і до новітніх часів, знання латинської мови було безальтернативною умовою для залучення індивіда до надбань науки, літератури, права та культурного простору загалом. Поділ людей на *homines litterati* – освічених та *homines illitterati*, або *idiotae* – неписьменних, котрий сформувався наприкінці античної епохи та існував у наступні віки, яскраво відображає значимість латини для освіти та культури Європи. Фактично знання латинської мови віддавна перетворилося на ознаку приналежності людини до вищих інтелектуальних та суспільних прошарків.

© Черненко Н. А., nina.tchernenko@gmail.com

Кліпове мислення як дидактичний виклик у контексті викладання латинської мови студентам-медикам (Українською)

У сучасному світі методика навчання гуманітарних дисциплін, зокрема латинської мови, детермінується новими світоглядними реаліями, зумовленими діджиталізацією та віртуалізацією інформаційного простору, однією з яких постає явище кліпового мислення.

Метою даної розвідки є окреслити в загальних рисах сутність кліпового мислення як такого, що превалує серед студентської молоді, проаналізувати його недоліки та переваги при навчанні і запропонувати шляхи пристосування методики викладання латинської мови до цього типу пізнавальної діяльності. Нашим завданням є з'ясувати, як кліпове мислення детермінує навчальну успішність студентів при вивченні латинської мови та які методичні заходи допоможуть знайти компроміс між усталеною традицією викладання латини та сучасними реаліями пізнавальної діяльності студентів, сформованої в умовах віртуалізації та глобалізації інформаційного простору. Матеріалом дослідження слугують академічні джерела, емпіричні дані спостереження за навчальним процесом, статистичні та рефлексивні дані. Основними методами є метод аналізу теоретичних джерел, синтезу та порівняння, систематичного та організованого спостереження за навчальним процесом, описовий статистичний метод.

З появою у XII столітті перших університетів латинська мова стає основною мовою викладання дисциплін тривіуму та квадрівіуму, котрі складали цикл семи вільних мистецтв. За доби Ренесансу завдяки зростанню інтересу до класичної античної спадщини відбувається відродження класичної латини, розробляються нові граматики та підручники з риторики, зокрема, відома праця Еразма Роттердамського «*De ratione studii*». Остаточне формування новітніх європейських мов та протестантська реформація послабили панівне становище латинської мови, однак вона утримала свої позиції в академічній сфері. Класичні гімназії по всій Європі стали осередком елітарної освіченості, а серед їх випускників – численні видатні діячі в усіх сферах науки.

Вітчизняна культурно-освітня традиція протягом багатьох століть була органічно інтегрованою до європейського академічного простору. Варто зауважити, що запровадження західноєвропейської латинської освітньої традиції на українських теренах відбувалося через взаємодію з «візантійсько-слов'янською просвітницькою традицією», компроміс між якими був успішно знайдений у Острозькій академії, де поєднувалося викладання давньогрецької та церковнослов'янської мов із латинською мовою [Миронова 2009, с. 201-

202]. Діяльність Острозької академії та львівських «соборних шкіл» запровадили «гуманістичний» тип школи, у межах якого опанування латини завершувалося вивченням поезики та риторики – так званих «гуманістичних студій» [Миронова 2009, с. 201-202].

Характеризуючи історію вивчення латинської мови в Україні, неможливо оминати увагою Києво-Могилянську академію, в якій від самого заснування латина стала основною мовою викладання. Спудеї ретельно вивчали твори класичних авторів, а особлива увага приділялася навчанню граматики та риторики за європейськими підручниками

Починаючи від найперших європейських університетів і закінчуючи сучасними школами та закладами вищої освіти – знання латинської мови асоціюється з високою освіченістю та культурою. Недарма в таких країнах Європи, як Франція, Німеччина, Британія, Італія латинську мову дотепер вивчають на високому рівні не лише в університетах, а й у школах. Заслуговує на увагу і рух за розвиток живої латини, в руслі якого в школах і провідних університетах Європи, зокрема в Оксфорді, існують спеціальні програми і літні школи розмовної латини. Чимало світових інформаційних ресурсів (інтернет-сайти, подкасти, youtube канали) спрямовані на вивчення латинської мови не лише у її класичному варіанті, а й як живої мови спілкування. В Україні в наш час латинську мову вивчають здебільшого в університетах студенти різноманітних напрямків підготовки. З-поміж них значну частину складають майбутні лікарі, котрі вивчають латинську медичну термінологію як фундаментальну основу професійної комунікації. У роботі зі студентами-медиками слід враховувати, що вони можуть не мати того лінгвістичного бекграунду, що полегшив би вивчення та сприйняття латинської мови загалом, і водночас у своїй більшості демонструють кліповий характер мислення. Відтак, при викладанні латинської мови фахівцям із медицини, слід шукати дидактичний компроміс між традицією та новаторством.

Дедалі стрімкіша віртуалізація, котра проникає до усіх аспектів життя суспільства загалом, породжує необхідність пристосування психофізіологічних та когнітивних процесів людини. Як відомо, для пошуку необхідної інформації більшість людей, в тому числі і студентів, використовують інтернет-ресурси, котрі надають доступ до величезного масиву інформації, з якого необхідно виокремити та застосувати лише найбільш релевантну відповідно до поставленого завдання. Явище кліпового

мислення вже упродовж кількох років цікавить дослідників як феномен сприйняття та обробки інформації у глобалізованому технологічному світі. Проблематикою кліпового мислення займаються зокрема, і вітчизняні фахівці: Соболева С. М., Везомська І. Г., Каткова Т. І., Книш І. В., Конотоп О. С., Корчова Г. Л.

Поняття кліпового мислення походить від англійської лексеми *clip* – «відрізок», і для більшості асоціюється з кліпами – короткими відеофрагментами, котрі можна побачити щодня в інтернеті, телебаченні тощо. Одним із перших на явище кліпового мислення звернув увагу англійський футуролог Е. Тоффлер, характеризуючи його як фрагментарну та різнорідну, засновану на мерехтінні інформаційних відрізків культуру отримання інформації [Корчова 2022, с. 50].

Зазвичай кліпове мислення визначають як динамічний спосіб сприйняття через стислі, короткі та яскраві фрагменти інформації. Характеризуючи кліпове мислення, більшість дослідників виокремлюють такі його ознаки, як образність, інтуїтивний характер, поверховість [Корчова 2022, с. 51], а також фрагментарність, непослідовність, високу швидкість переключення з одного інформаційного фрагменту на інший без встановлення зв'язків між ними, рефлексивне та нецілісне сприйняття інформації [Конотоп 2020, с. 382]. Серед недоліків кліпового мислення слід згадати також високий рівень дезінформування через брак критичного аналізу інформаційного потоку. Швидкість отримання інформації та вже зазначена фрагментарність призводять до проблем із концентрацією уваги та ослаблення довготривалої пам'яті, внаслідок чого знижується академічна успішність студентів [Жукова 2023].

Кліпове мислення за своєю сутністю протиставляється понятійному, котре ґрунтується на таких когнітивних процесах, як аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, порівняння, систематизація та класифікація [Корчова 2022, с. 51]. Саме здійснення цих ментальних операцій є необхідною умовою не лише в навчанні, а й при розв'язанні найрізноманітніших життєвих завдань.

Незважаючи на те, що кліпове мислення імплікує фрагментарний, мозаїчний та дещо хаотичний спосіб пізнання і отримання інформації, воно має також і свої переваги. Так, кліпове мислення допомагає впоратися з багатозадачністю, адже завдяки йому пошук інформації здійснюється значно швидше, динамічніше та в більш творчому руслі [Корчова 2022, с. 50].

Дослідники також звертають увагу на те, що молоді люди, які є носіями кліпового мислення, здатні до швидкої адаптації та самореалізації в умовах інформаційного та віртуалізованого суспільства, що є безперечною перевагою [Книш 2019, с. 56]. Позитивними аспектами кліпового мислення у навчанні є передусім його динамічність та швидка обробка інформації [Конотоп 2020, с. 382]. Як слушно зазначають вітчизняні дослідники, кліпове мислення, спершу будучи «альтернативним способом сприйняття», перетворилося на глобальне явище [Жукова 2023], а відтак освітня сфера має відповідним чином реагувати та трансформуватися до виклику кліповості.

Спробуємо з'ясувати, яким чином методика викладання латинської мови, зокрема і для студентів-медиків, може адаптуватися до реалії кліпового мислення. До основних методів викладання латинської мови належать: граматико-перекладний та метод читання оригінальних текстів. Граматико-перекладний метод можна без перебільшення вважати фундаментальним при вивченні латинської мови. Так, на початковому етапі студенти засвоюють граматику і спираючись на ці знання здійснюють аналіз латинських словосполучень, речень і врешті текстів та їх переклад. Як видається, граматико-перекладний метод безпосередньо апелює до понятійного мислення, адже передбачає здійснення когнітивних операцій аналізу, синтезу, категоризації, систематизації та порівняння явищ латинської мови. Незважаючи на те, що навчання за цим методом може видатися дещо монотонним, адже студенти/учні витрачають багато часу на роботу зі словником та аналіз морфологічних та синтаксичних явищ, на нашу думку, він є базовим, а сучасніші методи слугують доповненням до нього. Деякі дослідники також виокремлюють свідомо-порівняльний метод, згідно з яким студенти порівнюють граматичні, синтаксичні явища латинської мови та сучасних європейських мов [Магдюк 2020, с. 44]. Як нам видається, свідомо-порівняльний метод доречніше вважати складовою граматико-перекладного методу, адже у процесі аналізу латинських текстів так чи інакше відбувається порівняння мовних явищ латини з аналогічними явищами української мови та інших сучасних європейських мов. Метод читання оригінальних латинських текстів є необхідною умовою формування професійних компетентностей фахівців-латиністів не лише як перекладачів-дослідників, а й як знавців історії та культури античності.

Слід зауважити, що унікальність латинської мови як навчального предмета полягає в тому, що саме традиційний граматико-перекладний метод

виявляється найбільш ефективним при її вивченні і водночас апелює до понятійного мислення як антагоніста кліпового, про що уже йшлося. Причин цього кілька: насамперед, сама природа латинської мови як однієї із найдревніших мов світу з її особливостями морфології та граматики, специфікою багатоаспектного синтаксису та й навіть властивих їй принципів вивчення лексики у словниковій формі. Загальновідомою є системність та логічна стрункність усіх мовних систем латини, яку можна навіть порівняти із математичною впорядкованістю. Саме граматико-перекладний метод при вивченні латинської мови дозволяє рухатися в чітко заданому напрямку, вивчаючи лексику, будуючи словоформи, аналізуючи ті чи ті мовні явища знаходити логічний зв'язок між ними, а відтак – при вивченні латини студент здійснює ментальні операції аналізу, синтезу, узагальнення, порівняння тощо.

Водночас значна частина сучасних студентів є носіями кліпового мислення, що породжує когнітивні проблеми при вивченні латинської мови. Окрім того, під час навчання традиційним методом між студентами та викладачем може виникати непорозуміння та навіть певний психологічний дискомфорт, адже студентам важко пристосуватися до необхідності виконувати ментальні операції аналізу, синтезу, категоризації, порівняння як складових понятійного мислення. Аналізуючи навчальну діяльність студентів-медиків, ми можемо узагальнити основні помилки, котрих вони припускаються при вивченні латини. До прикладу, їм важко при звичаїтися до імперативності вивчення лексики у словниковій формі і необхідність знати та називати її три частини бентежить їх; дуже часто виникають помилки при читанні букв та дифтонгів, диграфів. Так, студенти читають дифтонги відокремлено, у диграфах вимовляють усі складові, також їм важко запам'ятати вимову букви і псилон – «у», котру за нашими спостереженнями близько 60 % вимовляють, як українську літеру «у», а латинську «х» вони передають на письмі як сполучення «cs». При вивченні іменної парадигми студентам подекуди складно порівняти та встановити відповідності між відмінковими формами та їх семантикою, а відтак їм нелегко побачити аналогію у словозміні, розуміння якої покращує запам'ятовування. Вивчаючи розлогі багатослівні латинські анатомічні терміни, студенти часто-густо нехтують послідовним граматико-синтаксичним аналізом словосполучення, котрий дозволяє коректно перекласти термін завдяки встановленню синтаксичних зв'язків між складовими. Можемо припустити, що такі помилки мають своїм підґрунтям не лише брак належної шкільної підготовки,

а й кліпове мислення з його швидким перемиканням і проблемами з концентрацією уваги. Відтак, перед викладачами-латиністами постає завдання певною мірою пристосувати методику викладання до реалій кліпового сприйняття.

Як показує практика, традиційний граматико-перекладний метод при вивченні латинської мови студентами-медиками залишається найдієвішим як такий, що найкраще відображає її сутнісну специфіку, однак його доречно доповнювати й сучасними інтерактивними методами. Зважаючи на те, що кліпове мислення детермінує швидке перемикання між інформаційними фрагментами, то при вивченні нової лексики доцільно застосувати інтерактивні додатки, що створюють лексичні флеш-картки. Так, у додатку Memrise студенти можуть використовувати флеш-картки та просторове повторення для вивчення нових слів. Застосунок Quizlet також дає змогу створювати тематичні флеш-картки, які можна використовувати і при вивченні парадигми відмінювання іменників та прикметників, адже серед переваг кліпового мислення науковці виокремлюють зокрема і «здатність запам'ятовувати окремі граматичні структури, не пов'язані між собою» [Бухало 2018, с. 34]. Додаткова візуалізація лексичного і граматичного матеріалу за допомогою флеш-карток у віртуальних додатках не лише полегшує запам'ятовування нової лексики і словоформ в умовах недостатньої концентрації уваги, властивої для кліпового мислення, а й створює більш невимушену атмосферу на занятті за рахунок гейміфікації навчання. З цією ж метою доцільно використовувати навчальні ігри з розв'язанням інтерактивних завдань на утворення, пошук та упорядкування правильних словоформ при вивченні парадигми відмінювання, а також розв'язання головоломок і кросвордів для кращого запам'ятовування як однослівних, так і багатослівних медичних термінів. Такі завдання можна створювати за допомогою інтерактивної дошки Miro і додатку Kahoot з надзвичайно широким інтерактивним функціональним наповненням.

Як слушно зазначає І.Книш, кліпове мислення варто розглядати «не як прояв аномії та девіантної поведінки, а як норму сучасного інформаційного суспільства і певну умову освіти» [Книш 2019, с. 57], а відтак, методика вивчення іноземних мов, зокрема латинської, успішно пристосовується до нових реалій, детермінованих глобальною цифровізацією та віртуалізацією інформаційного простору. У той же час практика викладання латинської мови, зокрема студентам-медикам, доводить що традиційні методи можуть

успішно поєднуватися із навчальними технологіями, адаптованими до особливостей кліпового мислення сучасної молоді. Відтак, усталені століттями принципи викладання латинської мови у сучасних реаліях успішно трансформуються та демонструють дидактичний компроміс між традицією та викликами віртуалізованого освітнього простору.

Література:

1. Бухало, І. В. та Кондрашова, А. В. “Інформаційний серфінг та кліпове мислення у викладанні іноземної мови.” У *Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов: Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції* (2018): 33-35.
2. Везомська, І. Г. та Каткова Т. І. “Кліпове мислення у контексті освітніх практик: тренди глобалізації.” *Перспективи та інновації науки* 5, № 5 (2021): 123-133. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5\(5\)-123-133](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5(5)-123-133).
3. Жукова О. А., Павлов В. О., Лукіяничук А. М. та Яковліва О. П. “Психолого-педагогічний аналіз кліпового мислення як феномена сучасності.” *Академічні візії* 17 (2023).
4. Книш, І. В. “Кліпове мислення” як релевантність сучасної освіти (2019): 55-58.
5. Конотоп, Олена Сергіївна. “Стратегічне мислення VS кліпове мислення у практичній іншомовній підготовці студентів немовних закладів вищої освіти” (2020): 380-382.
6. Корчова, Галина. “Кліпове мислення як науково-методична проблема у професійній освіті.” *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*, вип. 1 (2022): 132.
7. Магдюк, О. В. “Латинська мова у системі сучасної вищої освіти України.” *Український психолого-педагогічний науковий збірник: наук. журн.*, № 20 (2020): 42-46.
8. Миронова, В. М. “Латина як дипломатична мова української еліти XVI–XVII ст.” *Збірник наукових праць* (2009): 200-204.
9. Прийма, І. В. “Кліпове мислення.” У *Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес: матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. студ. і аспірантів, 14–15 квітня 2021 р.* (2021): 645-646. URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/62575/1/Pryima_Klipove_2021.pdf.
10. Соболева, С. М. “Кліпове мислення як соціально-психологічний феномен та його роль у навчально-пізнавальній діяльності студентів.” *Теорія і практика сучасної психології* 3, т. 2 (2019): 86-90. <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2019.3-2.16>.

References:

1. Bukhalo, I. V. and Kondrashova, A. V. “Informatsiinyi serfing ta klipove myslennia u vykladanni inozemnoi movy.” [Information Surfing and Clip Thinking in Foreign Language Teaching]. In *Suchasni pidkhody ta innovatsiini tendentsii u vykladanni*

- inozemnykh mov: Materialy XIII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii [Modern Approaches and Innovative Trends in Foreign Language Teaching: Proceedings of the XIII International Scientific and Practical Conference] (2018): 33-35.*
2. Verezomska, I. H. and Katkova, T. I. “Klipove myslennia u konteksti osvity praktyk: trendy hlobalizatsii.” [Clip Thinking in the Context of Educational Practices: Globalization Trends]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky [Perspectives and Innovations in Science] 5, no. 5 (2021): 123-133.* [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5\(5\)-123-133](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-5(5)-123-133).
 3. Zhukova, O. A., Pavlov, V. O., Lukiianchuk, A. M. and Yakovlieva, O. P. “Psykhohopedahohichniy analiz klipovoho myslennia yak fenomenu suchasnosti.” [Psycho-pedagogical Analysis of Clip Thinking as a Phenomenon of Modernity]. *Akademichni vizii [Academic Visions] 17 (2023).*
 4. Knysh, I. V. “Klipove myslennia yak relevantnist suchasnoi osvity.” [Clip Thinking as Relevance of Modern Education] (2019): 55-58.
 5. Konotop, Olena Serhiivna. “Stratehichne myslennia VS klipove myslennia u praktychnii inshomovni pidgotovtsi studentiv nemovnykh zakladiv vyshchoi osvity.” [Strategic Thinking vs. Clip Thinking in Practical Foreign Language Training of Non-linguistic University Students] (2020): 380-382.
 6. Korchova, Halyna. “Klipove myslennia yak naukovo-metodychna problema u profesiinii osviti.” [Clip Thinking as a Scientific and Methodological Problem in Professional Education]. *Visnyk Kremenchutskoho natsionalnoho universytetu imeni Mykhaila Ostrohradskoho [Bulletin of the Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University], no. 1 (2022): 132.*
 7. Mahdiuk, O. V. “Latynska mova u systemi suchasnoi vyshchoi osvity Ukrainy.” [Latin in the System of Modern Higher Education of Ukraine]. *Ukrainskyi psykhohopedahohichniy naukovyi zbirnyk: nauk. zhurn. [Ukrainian Psycho-pedagogical Scientific Collection: Scientific Journal], no. 20 (2020): 42-46.*
 8. Myronova, V. M. “Latyna yak dyplomatychna mova ukraïnskoi elity XVI–XVII st.” [Latin as the Diplomatic Language of the Ukrainian Elite in the 16th–17th Centuries]. *Zbirnyk naukovykh prats [Collection of Scientific Works] (2009): 200-204.*
 9. Pryima, I. V. “Klipove myslennia.” [Clip Thinking]. In *Ukraina i svit: humanitarno-tekhnichna elita ta sotsialnyi prohres: Materialy mizhnar. nauk.-teoret. konf. stud. i aspirantiv, 14–15 kvitnia 2021. [Ukraine and the World: Humanitarian-Technical Elite and Social Progress: Proceedings of the International Scientific and Theoretical Conference for Students and Graduate Students, April 14-15, 2021] (2021): 645-646.* URL: http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/62575/1/Pryima_Klipove_2021.pdf.
 10. Sobolieva, S. M. “Klipove myslennia yak sotsialno-psykhohohichniy fenomen ta ioho rol u navchalno-piznavalnii diialnosti studentiv.” [Clip Thinking as a Socio-psychological Phenomenon and Its Role in Students’ Learning and Cognitive Activities]. *Teoriia i praktyka suchasnoi psykhohohii [Theory and Practice of Modern Psychology] 3, vol. 2 (2019): 86-90.* <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2019.3-2.16>.